

Titel

Værd at vide om linoliemaling

Der er sagt og skrevet meget om linolie gennem tiden, og linolien har både skarpe kritikere og svorne tilhængere. Men hvad er fup, og hvad er fakta?

Forfatter

Lilian Bech

Udgivet

07/07/2016

Revisionsdato

03/01/2018

Artikel

På Wikipedia, et leksikon på nettet, kan man læse, at linolien bliver fremstillet af hørplantens olieholdige frø. Hørplanten hed tidligere "lin", deraf kommer ordene linned og linolie. Olien udvindes ved, at man presser hørfrøene i en kværn. Når frøene er knust bliver det til en tyk grød, som så man skal lade stå og bundfælde. Og så kan man tage olien i overfladen. Derefter har man den rene linolie - også kaldet rå, koldpresset linolie. Så langt så godt – her er det vanskeligt at finde noget at blive eller være uenig i. Når det så kommer til linolie til brug i malerfaget, er det, at tilhængere og modstandere begynder at hvæsse deres våben... og gøre klar til kamp.

Sandt og falsk

Men det faktisk muligt at skille sandt og falsk, også når det kommer til linolien. Teknologisk Institut har sammenfattet en del af den kendte viden på området; hvad er virkelighed og hvad kan dokumenteres? Så bliver tiden ikke brugt unødigt til at skændes om åbenlyse sandheder.

Det er samlet under punktet, "Facts om linolie og linoliemaling".

Her kan man blandt andet man læse om nogle af egenskaberne i linoliemaling til udendørs brug, som bliver fremstillet i dag efter gamle opskrifter:

- * Linolien er genbehandlingstør efter 1-3 døgn og gennemhærdet efter 3-5 uger.
- * Linoliemaling skal males i meget tynde lag, da den ellers vil rynke.
- * De fleste linoliemalinger kan ikke påføres ved sprøjtning.
- * Linoliemaling vil efter tid smitte af og blive mat.
- * Linoliemaling danner blærer ved påvirkning af vand.
- * Linoliemaling har ofte sammenflydningsevne.
- * Genbehandlingstid er ofte mellem 1-4 år.
- * Linoliemaling i lyse farver vil ofte gulne, hvis den ikke er udsat for dagslys.
- * Linoliemalet træ har oftest et fugtindhold på under 20 %. Sent efterår og tidligt forår er fugtindhold på over 20 %.

Påvirker indeklimaet

Linolie reagerer med luftens ilt, specielt under hærdning. Dette medfører en afgasning af flygtige stoffer, der gør, at linolien og malingen lugter. Ved høje koncentrationer, dvs. store arealer i utilstrækkelige ventilerede rum, kan slimhinder blive irriterede, som f.eks. øjne, der løber i vand. Afgasningen fortsætter i princippet i hele produktets levetid, men aftager over tid og er minimal, når malingen betegnes som hærdet.

Af hensyn til indeklimaet er det en fordel at anvende varmebehandlet linolie, hvor der er indblæst ilt under opvarmningen. Man opnår derved, at nogle flygtige stoffer er afgasset allerede i produktionsprocessen. Målinger

af stoffer, der afgasser fra linolie og linoliemalinger, viser sædvanligvis lave koncentrationer, der normalt ikke giver anledning til irritation af slimhinder. Der er i analyser ikke fundet kendte sundhedsskadelige stoffer hidhørende fra selve linolien. Nævnte analyser er foretaget af Teknologisk Institut. Herudover er der foretaget litteraturgennemgang af offentlig tilgængelige undersøgelser, hvoraf ingen har påvist sundhedsskadelige afgasningsstoffer fra selve linolien.

Variende afgasning

Ved valg af linolie eller linoliemalinger er det væsentligt at være opmærksom på, at afgasningen varierer meget – afhængig af såvel linolie, som af de anvendte tilsætningsstoffer.

For eksempel indeholder nogle linolieprodukter slet ingen flygtige stoffer, mens andre har et indhold af organiske stoffer helt op til 50 procent.

I forhold til Arbejdstilsynets bekendtgørelse skal der jo altid anvendes produkter med lavest indhold af organiske opløsningsmidler og i den forbindelse bør nævnes, at vegetabilsk terpentin, citrusolie og lignende er organiske opløsningsmidler.

Undgå konserveringsmidler

Fund af formaldehyd i høje koncentrationer i afgasningen fra linolie er blevet omtalt i flere medier gennem årene. I de aktuelle tilfælde kunne den store mængde formaldehyd, der afgassede de første timer efter påføringen henføres til det anvendte konserveringsmiddel; altså ikke fra selve linolien. Brug af sådanne konserveringsmidler bør i sagens natur helt undgås.

Man bør som altid ved indendørs malerarbejde sørge for god ventilation af rummene – også i de efterfølgende uger, og der gøres opmærksom på, at god ventilation som altid giver et bedre indeklima.

